

אימונים של חטיבת גולני, ערב מלחמת יום-הכיפורים

העומת" בין אינדונזיה (של סוקארנו המנוח) ומלאויה, שעליה הגנו הבריטים, הוטל עליו למשטר, בצפון בורניאו, כמה אלפי קמ"ר של הרים גבוהים, מכוסים ג'ונגל. נשלחה אליו מחלקת "קומנדו" (ירוקיה-כומותות המקוריים) והוא שמח מאד: עכשיו נמצא לו, סוף-סוף, מי שישחרר מחלקה יקרה של חיילי גדודו מתפקיד שמירת האפסנאות בעורף לתפקידי לחימה. שהרי, "כל מה שיכול הקומנדו לעשות, ודאי שיעשהו גם הבחורים שלי — ואפילו טוב יותר". חדרות, פטרולים, פשיטות ושאר פעולות של "לוחמה זעירה" — אשר, משום-מה, הודבקה לה תווית, "מיוחדת" — נחשבים (או מתאים שייחשבו) להסחיוקו של כל איש

לתופעת החילות, הנבחרים" — שהם, לרוב, גם חילות "מתנדבים". לפני כמה שנים נודמן לי לדון בשאלת משמעותיות ההתנדבות לחילות מסוימים, מניעה (או סיבותיה). וכן המידה שניתן להסיק ממנה, כי החייל או היחידה, "המתנדבים", אמנם טובים יותר מאותם שאינם "מתנדבים". ספציפית, טיפולתי בשאלה זו בהקשר בניי הקיבוצים, מפני שאו פורסם מחקר אשר, "הוכיח" כי הם "טובים יותר" מן "האחרים"; וזאת, בין היתר, מפני שיעורם הבלתי-פרופורציוני (לטובה) ביחידות "המיוחדות" ובהילות, "המתנדבים" של צה"ל.

עדיפות טיבם של בני הקיבוצים — וכמה, אנכי, כמה מטובי ירדני — היא, כמוכח, שטות גמורה (וגם ככך לא ארחיב כאן, שהרי הנושא שווה טיפול נפרד).

הנקודה הרלבנטית לענייננו היא, שמרבית בני-הקיבוץ צים שייכים לאותה שיכבת-אכלוסיה אשר, לפי המקובלות — ובוודאי לפי המקובלות הצה"ליות — רוב יוצאיה נחשבים, "מתאימים-לקצונה". "התאמה" זו פירושה הימצא אות כושר-מנהיגות, יכולת-ניהול, וכישורים נפשיים, הברתיים והשכלתיים מסוימים נוספים, שבכוחם יכול האיש לא רק להיות מבצע טוב של מה שאחרים מצווים עליו לעשות, אלא גם להיות בעצמו מפקד ואחראי על קבוצת אנשים ועל ביצוע אוטונומי של משימות, אשר כמותן ידרשו מאותה קבוצה.

לכן, התופעה של הקצאת קצינים-בכוח לתפקידים נמוכים יותר יכולה להיחשב סבירה וגם מועילה, או הכרחית, אך ורק כאשר מדובר בסוגים חריגים ביותר של פעולות יוצאות דופן, שבן אין ניתן להפעיל את הכללים הרגילים של אירגון ופעולה צבאיים. במצבים כאלה יידרש כל פרט, המשובץ בתפקיד שמיקומו הסודמלי נמוך, לגלות אותם כושרים, אשר במצבי-לחימה ובמסגרות רגילות, נדרשים רק אצל בעלי-תפקיד, שמיקומו הסודמלי גבוה יותר. מצב זה יש — ובהחלט לא כדבר הכרחי וחל-על-הכל — אך ורק לגבי יחידות, "סופר-מיוחדות", כמו "שירות האוויר המיוחד" של הצבא הבריטי, "הכומר חות הירוקות" של צבא ארצות-הברית — או, אם נלך על פי דוגמתינו, יחידות מן הדגם והייחוד של "101", בנסיבותיה ובתיפקודותיה, כפי שהיו.

את גולני, בור רציני לעצמם — שהרי, מבחינת "עלות-התמורה" (Cost-effectivness), הלאומית והצה"לית, נעשתה כך גולני, "יעילה" יותר מן הצנחנים: היא מציעה "תמורה" זהה לזו של הצנחנים, רק ב"עלות" נמוכה יותר — א, בהתבסס על "מכנה-משותף" אנושי, נמוך יותר, ועל כן גם בעל בסיס-אוכלוסייתי רחב יותר. מנקודת-ראות זו, נראים כך הצנחנים כפיתרון, שהוא בזבזני ויקר מדי מבחינת השקעת משאבי כוח-אדם — ועל כן פחות רצוי ופחות ראוי-ליישום מאשר הפיתרון שמגלמת גולני.

במלים אחרות: החי"ר "האדום" מסוגל להקנות לצה"ל

האבתנה בין, "החבריה הטובים" ובין, "החבריה הלא-טובים" היא מ'יחס ילדות'

יחידות חי"ר ברמה מסוימת, המוגדרת על-ידי צה"ל כ"מעולה", רק על-ידי צריכת כוח-אדם המורכב, לפי הפרסומים (ראה י ארו, מעריב, 28.5.76) 90% בוגרי-תיכון, "ורובם מתאימים ואף יוצאים לקורסי-קצינים".

החי"ר, "החום" מקנה לצה"ל יחידות ועוצבות ברמה זהה, באמצעות כוח-אדם שאחוזו בוגרי-התיכון וכן הקצינים-בכוח בו נמוך יותר במידה משמעותית — כלומר, על בסיס ממוצע-איכותי (כולל), אשר בעבור הצנחנים נחשב נמוך מדי, עד כדי אי-קבילות.

בניסוח פחות אקדמאי אפשר לומר, שגולני מצליח להפיק ממוצעי אנושי, המועגן כמה שרגילים לבנות, "ישראל השנייה", אותה אי כות-יוזמת של מוסגרות חי"ר, אשר הצנחנים מציעים לייצרה רק אם ממוקם הרי טב כהב, "ישראל הראשונה".

כוחות מכל הצבעים

תופעה זו שמגלמת גולני — בהשוואה לצנחנים — אינה נס שחולל צה"ל. היא מוכרת מזמן וגם הסברה פשוט: כדי שגיגע כל חייל מסויים לרמת, "מעולה" בתפקיד של טוראי נדרש ממנו מכלול מסויים של כושרים, אשר נכנהו, "רמה עשר", מכלול הכושרים הנחוץ ליצור "מ"כ מעולה יבוסט, אם כך, "רמה עשרים"; ולמ"מ (שהוא קצין), תידרש, "רמה שלושים", וכן הלאה. אם גולני, שהוא בעל פוטנציאל של קצין — כלומר, בעל המה, "שלושים-פלוס" — ישובץ לתפקיד טוראי ביחידה לוחמת רגילה, לא יעלה בידו, אפילו יגיע לשיא מיצוי תפקידו, לבטא כושר גבוה יותר מאשר, "רמה עשר"; וכל הפוטנציאל האישי שלו אשר מעל רמה זו יישאר רדום וחסר-משמעות, לכן, לצרכי תפקיד טוראי, אין נודע לבעל פוטנציאל של קצין כל יתרון מעשי על פני רעהו, אשר תיקרת הפוטנציאל שלו נמוכה בהרבה, אך אינה נופלת מרמת, "רובאי מעולה". משמע, שיבוץ קצינים-בכוח לתפקיד טוראי איננו מועיל בכלום, ורק מגלם ביזבוז לריק של איכות אנושית.

על טענות אלה, ועל המשתמע מהן, מבוססת ההתנגדות

ריכוז בני-הקיבוצים בחטיבת הצנחנים הוא ביזבוז משווע

חי"ר, לפחות מתחילת המאה, ובוודאי מאז תחילת מלחמת-העולם השנייה.

זהו גם ההסבר לכך, שבמיוחדת-העולם האחרונה בוצעו רוב המעצלים, "המיוחדים" והיותר קשים — כמו, "החדירות העמוקות" שג ויננייט, כבורמה — על-ידי יחידות ואף עוצבות שלטת, "רגילות" בתכנית, לא על-ידי "קור מנרו"; וכמיקרה שג ויננייט, היו אלה גדודי חי"ר "נחותים", של גידאים גבוהים, אשר במקורם הובאו להודו לתפקידו, "חי-מצב" בי עורף הכטוח ושחרר משם את גדודו, "הקו הראשון" לחיות (הלא, "מיוחדת", כמוכח).

לבנים וחורים

תופעה מעניינת ביותר לעניין הבחנת יחידות ורי עוצבות, "נבחרות" מ"רגילות" תימצא בצבא הרוסי של מלחמת-העולם השנייה: עוצבות מסוימות (בשל מותן) נעשו "גורדיה" — משמע, "נבחרות", "מעולות" רק לאחר שהוכיחו עצמן בשדה-הקרב. בכך רק ממוחשת המוסכמה, שאיכותו הלוחמת של כל גוף לוחם נקבעת על פי טיב המנהיגות, נכונות תורת-הלחימה, ויעילות השליטה והפקוד, האימונים, האירגון-ללחימה והציוד. מתחת כל אלה מצוייה התשתית ה"אורחית" — החברתית-התרבותית — שתכונותיה, בעבור הצבא, הן בגדר נתון בלתי-ניתן (כימעט) לשינוי. גורמי-התשתית מנינים, כמסתבר, גם את רמת יכולתו וכושריו של כל פרט, כלומר, ועל פיהם, בעיקר, נקבע אם המגוייס הוא קצין-בכוח, וכן הלאה, החברות האנושיות המוגדרות, מנקודת-הראות התרבותית השוררת (כלומר, "האירופית"), "מסגרות", או "לא-מפותחות", אין כסוהן להעמיד בעל-התפקידים פיקודיים, מדרג מסויים ומעלה, ביחס המתאים למיספר החיילים הכללי (וזאת, כמוכח, על-פי הסטנדרטים האירופיים). כך, למשל, סברו הבריטים כי בכל יחידה של אפריקאים, נחוץ כי כל תפקיד מסמלי-מעלה ימלא אירופי, כדי שהיחידה האפריקאית תיחשב, לאחר אימונים (המשך בעמוד 36)

הכל תלוי ביכולת הקצינים הבכירים, האחראים לשגיאות העבר, לבחון מחדש את המוסכמות וליזום אח התיקון

תופעה זו אינה ישימה, מוצדקת, או מועילה לגבי גופי צבא גדולים, המאורגנים במיסגרות מקובלות (פיתה, מחלקה, פלוגה, גדוד וכן הלאה) והאמורים, כרגיל, לפעול ככאלה.

במלך התפקודים שיש לראותם, "רגילים וקבועים" לגבו כד חי"ר רגיל ראוי לשמו, נכנסים, בכירור, גם כל המכונים, "תפקודי קומנדו".

זכור לי מג"ד חי"ר בריטי אחד, אשר בתקופת